

Studiu privind clientelismul politic în gestionarea fondurilor publice

Ediție actualizată, 2021

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Institutul pentru
Politici și Reforme
Europene

Eastern Europe Studies Centre

Proiectul este cofințat de Uniunea Europeană și Konrad Adenauer Stiftung e.V.

Studiu privind clientelismul politic în gestionarea fondurilor publice

Autori:
Alexandru Fală
Victoria Nemerenco
Dumitru Pîntea
Iulian Rusu

Proiectul este implementat cu suportul financiar oferit de Uniunea Europeană și Konrad Adenauer Stiftung e.V.

Ediția nr.1

Definirea clientelismului politic

Evaluarea migrației primarilor

Selectarea instrumentelor de
transfer

Dezvoltarea indicelui de clientelism

<https://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1993-studiu-privind-clientelismul-politic-in-gestionarea-fondurilor-publice>

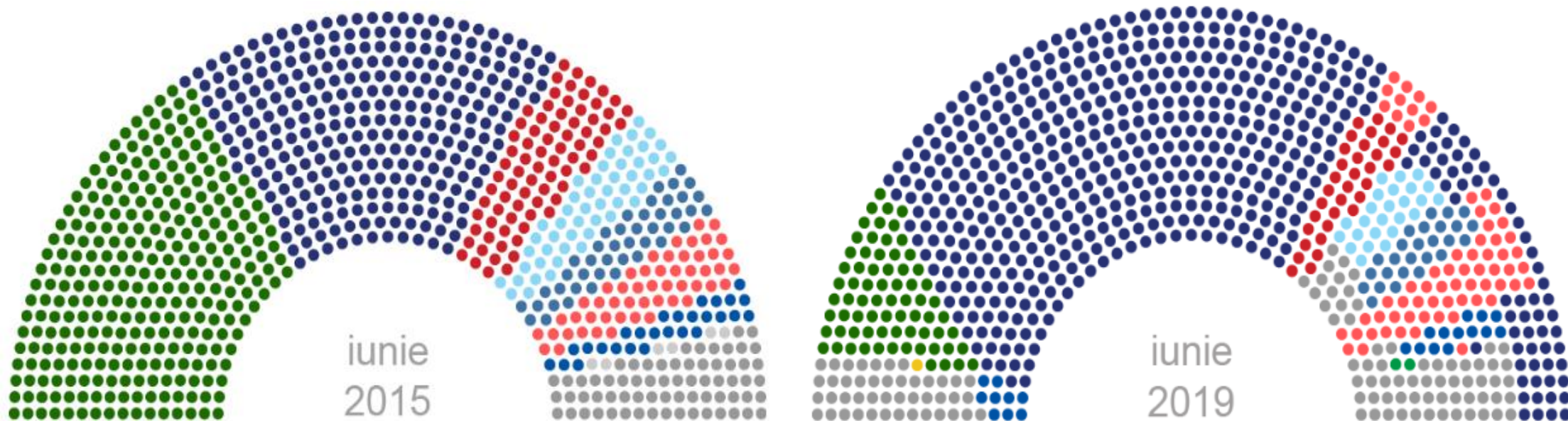
Clientelism politic

Complexul de relații între persoane **unite prin interes din cadrul unui partid** și prin relații personale ale membrilor de partid cu scopul de a obține beneficii de ordin financiar personale și de partid prin favoruri, cu **evitarea normelor legale** sau cu **încălcarea** lor, inclusiv ce țin de evitarea conflictului de interese, a reglementărilor ce țin de achiziții publice, utilizarea resurselor publice, inclusiv financiare

Fenomenul migrației primarilor

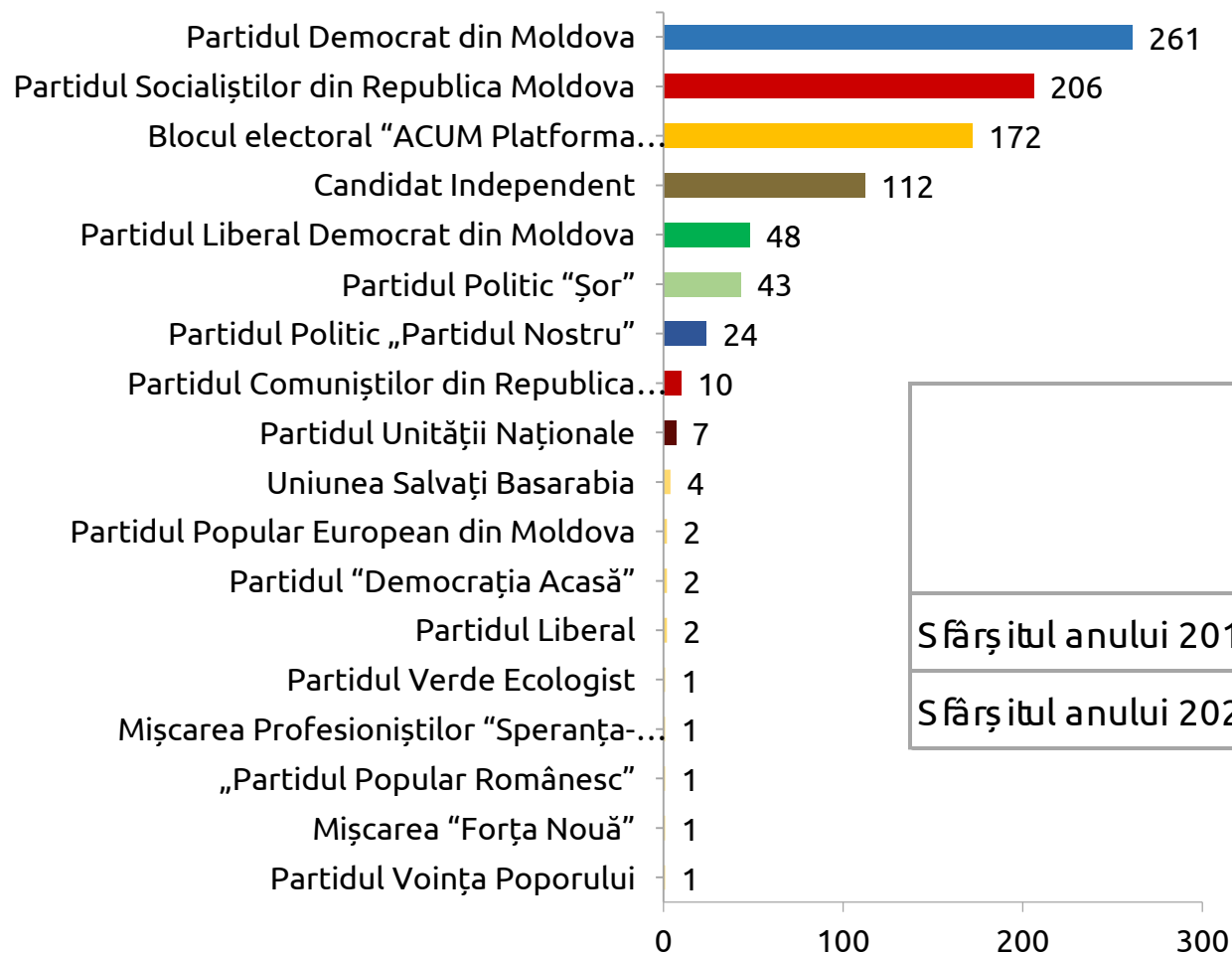
- Fenomen nemaivăzut în perioada anilor 2015 – 2019
- Din cei 898 de primari aleși cel puțin 471 și-au schimbat afilierea politică, unii chiar și de trei ori

Fenomenul migrației primarilor

- Situația s-a schimbat radical începând cu ultimul mandat (toamna anului 2019)

	Primării afiliate guvernării	Primării neafiliate guvernării
Sfârșitul anului 2019 - Coaliția PSRM - PDM	467	431
Sfârșitul anului 2020 - Coaliția PSRM - ȘOR	249	649

Instrumentele analizate

Transferurile de la Bugetul de Stat

Desfășurarea audierilor publice și informarea cetățenilor privind proiectul investițional

Fondul Ecologic Național

Realizarea procedurii de achiziție publică de contractare a serviciilor de intermediere financiară

Fondul Național de Dezvoltare Regională

Pregătirea de către autoritatea locală și intermediar a prospectului ofertei publice

Programul „Drumuri Bune”

Perfectarea deciziei Consiliului local privind realizarea proiectului investițional în baza emisiunii de obligațiuni

Fondul de Investiții Sociale

Autoritatea locală solicită avizul Ministerului de Finanțe cu privire la contractarea datoriei pe termen lung

Fondul de Eficiență Energetică

Comisia Națională a Pieței Financiare evaluează prospectul ofertei publice dacă acesta corespunde cerințelor legale

➤ Fondurile de urgență ale guvernului (*nu este inclus în indice*)

Metodologia cercetării – dezvoltarea indicelui

- **Analiza clientelismului politic s-a realizat prin prisma mai multor aspecte:**
 - Suma totală alocată tuturor primăriilor afiliate unui partid
 - Numărul de primării ce au beneficiat de alocări, în dependență de apartenența politică a primarilor
 - Suma medie alocată per primărie, în dependență de afilierea politică a primarului
 - Numărul persoanelor ce trăiesc în primăriile ce au beneficiat de alocări, în funcție de apartenența politică a primarului (*date administrative*)
 - Suma per locuitor alocată primăriilor, în dependență de apartenența politică a primarului.

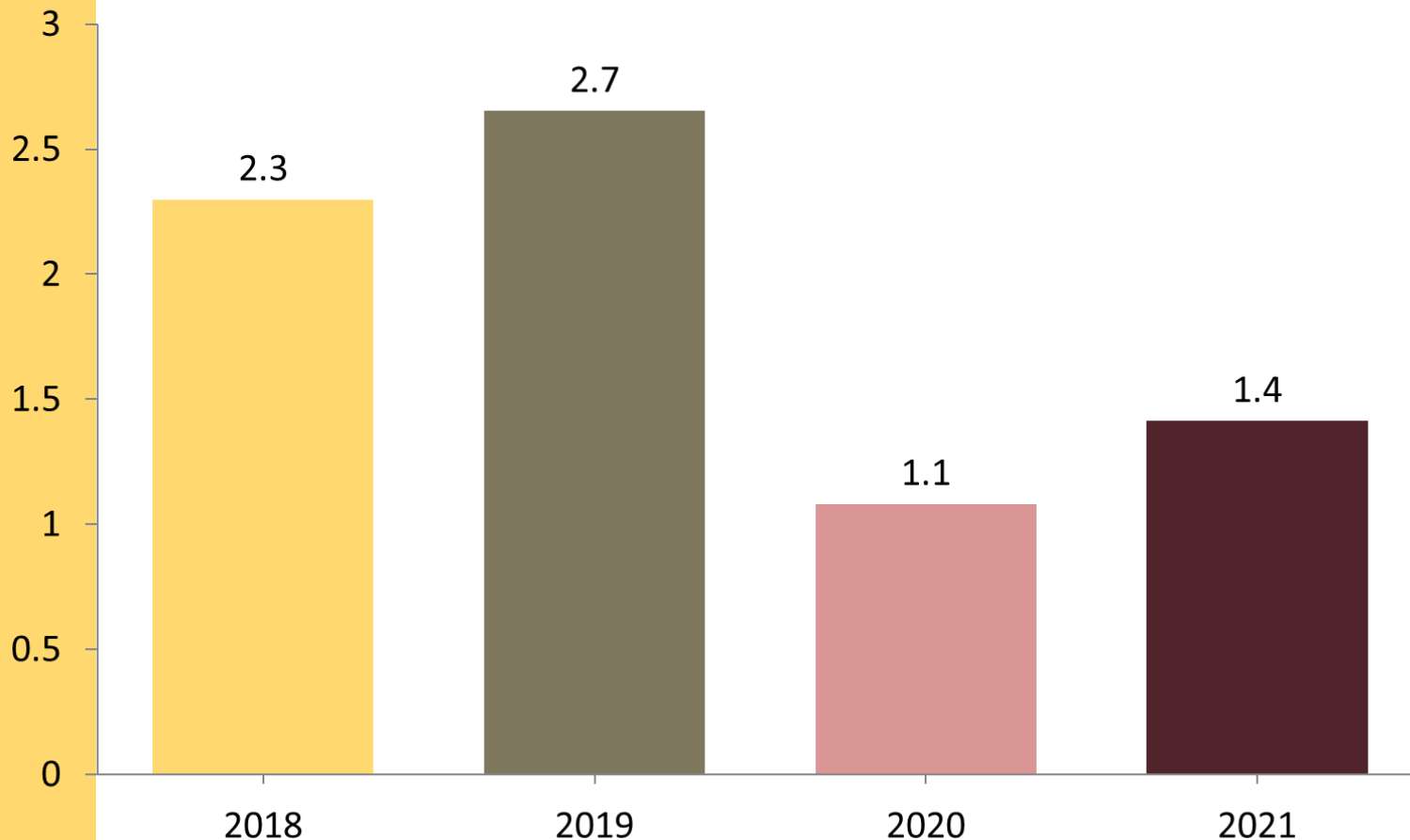
Indicele de clientelism

- Elementul central al analizei a constat în elaborarea **indicilor clientelismului politic** *(pe fiecare fond și la nivel agregat)*
- Indicele arată de câte ori este mai mare alocarea de care poate beneficia un locuitor dintr-o localitate unde primăria este afiliată guvernării în raport cu o persoană care locuiește într-o localitate unde primăria nu este afiliată guvernării.
- Indicele poate avea următoarele valori:
 - < 1 - în acest caz sunt favorizate primăriile neafiliate guvernării
 - ≈ 1 - absența clientelismului politic
 - > 1 - prezența clientelismului politic.

Indicele agregat al clientelismului politic

Indicele agregat al clientelismului politic

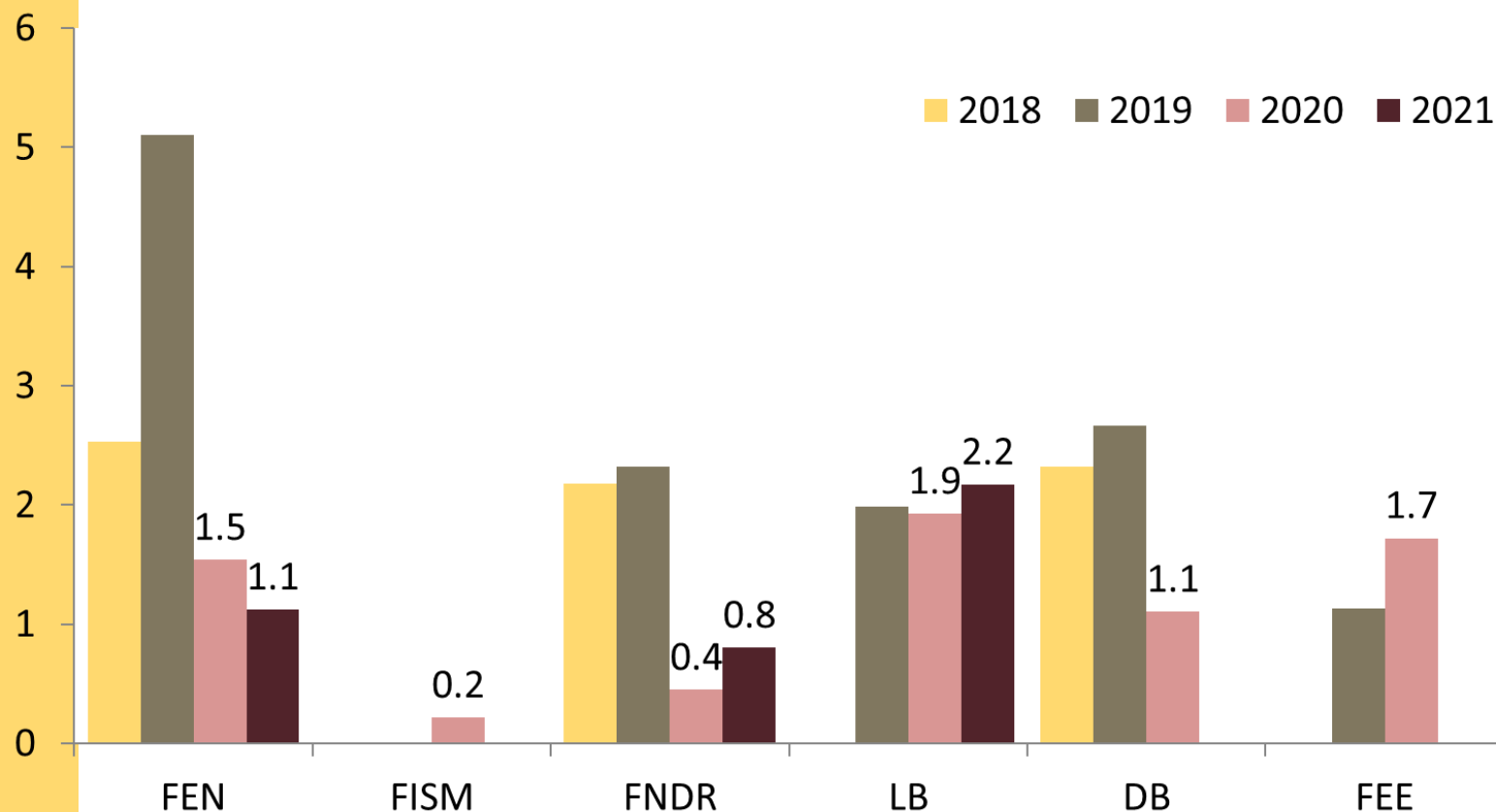

- Indicele agregat a scăzut semnificativ în 2020
- Scăderea indicelui agregat a fost determinat de caracterul electoral al anului 2020
- Anul 2021 de asemenea a fost unul electoral, dar alte alegeri cu o altă strategie

Indicele agregat al clientelismului politic

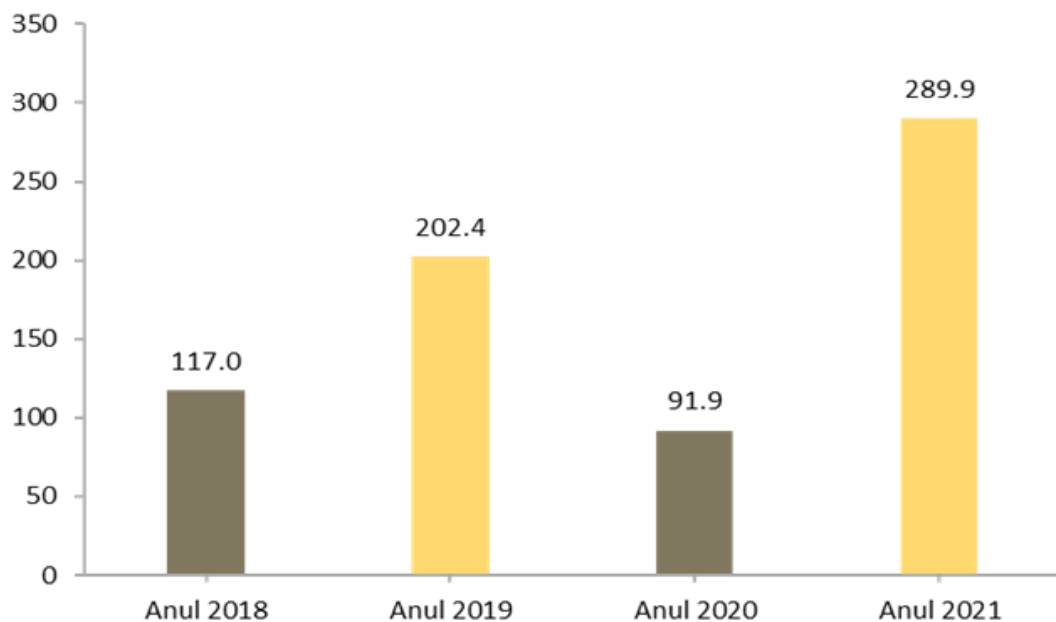
Indicii clientelismului politic specifici fiecărui fond

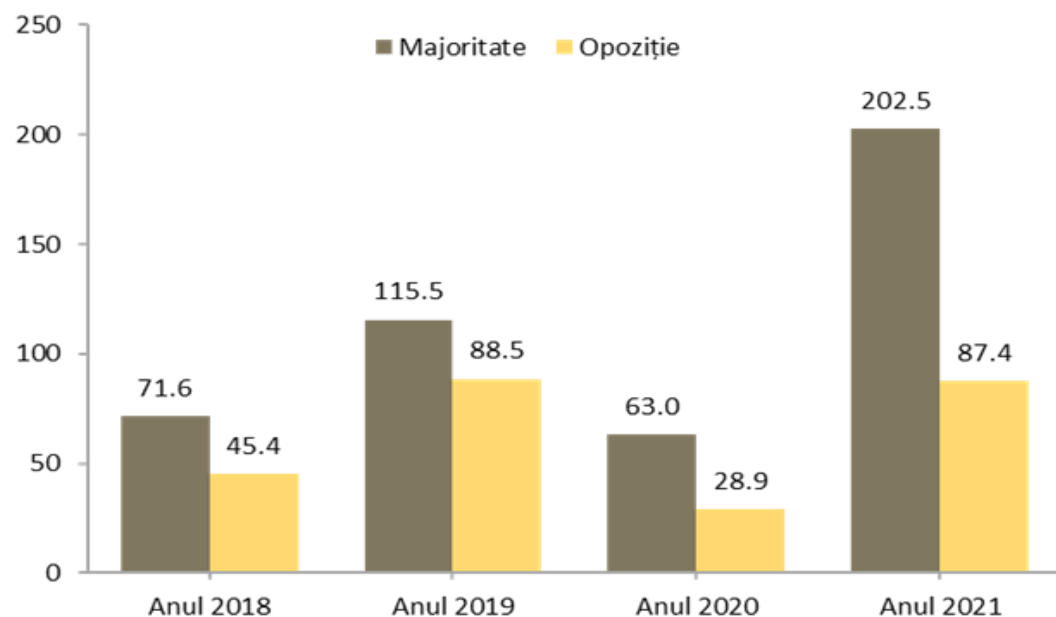
- Cea mai mare valoare s-a atestat în cazul transferurilor de la LB
- În cazul FEN Nivelul de clientelism a scăzut semnificativ
- Odată cu eliminarea programului „Drumuri Bune” practic nu mai poate fi posibilă apariția clientelismului politic

Transferuri pentru investiții capitale de la Bugetul de Stat

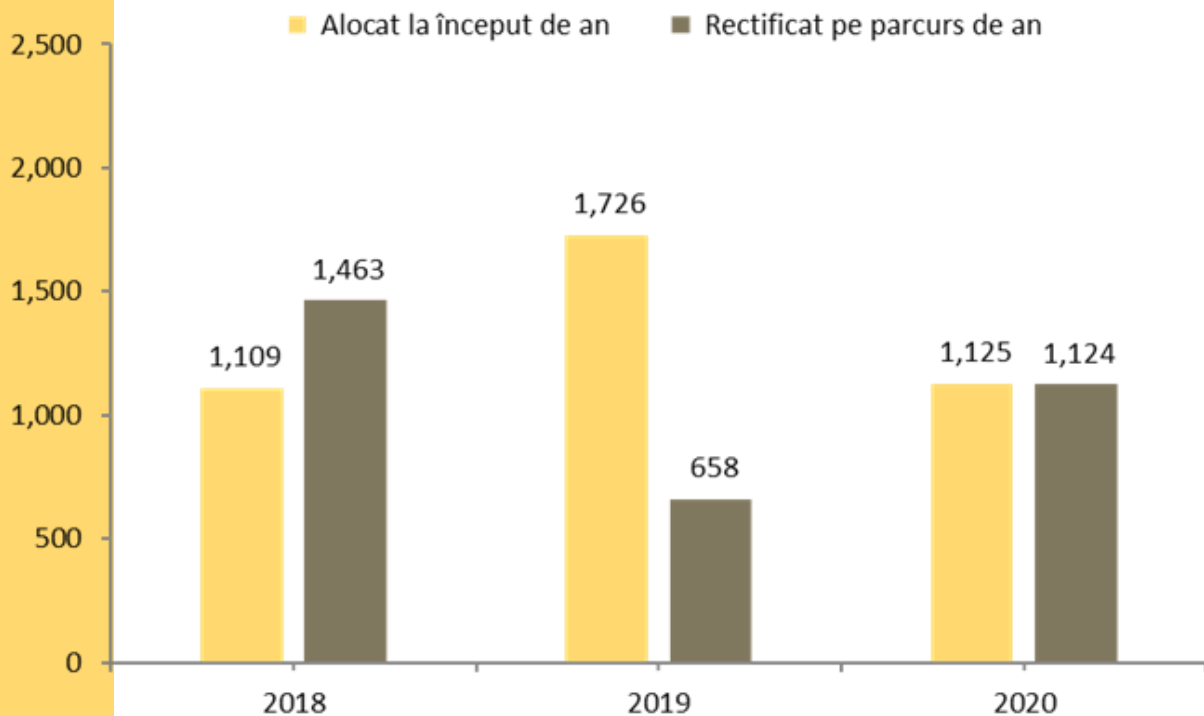
- De la 117 mln. lei în 2018 la 290 mln. lei în 2021
- Proiectele de investiții capitale sunt aprobate netransparent
- Sunt dublate funcțiile altor fonduri cu evitarea apelurilor de propuneri, cofinanțare și mecanism de selecție

- Cei mai mulți bani sunt orientați către primăriile afiliate guvernării
- Indicele clientelismului politic de 1,9 în 2020 și 2,2 în 2020

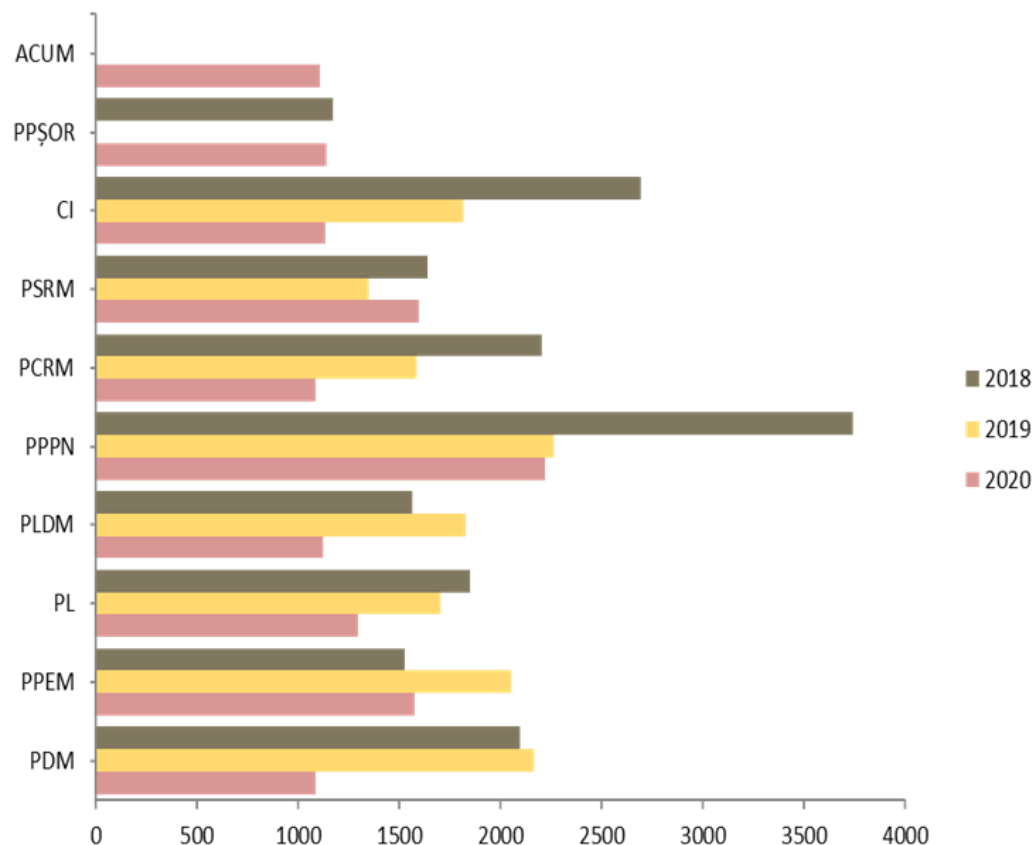
Programul „Drumuri bune”

- Alocățiile pentru sectorul drumurilor sunt printre cele mai mari
- Fondul Rutier și transferurile de la BS - principalul instrument de finanțare a lucrărilor în domeniu
- În 2018 - 2020 a fost aprobat încă un program – „Drumuri bune”
- Resurse alocate din Fondul Rutier cât și de la bugetul de stat
- Lista drumurilor aprobată în baza unor criterii neclare

Programul „Drumuri bune” - instrument electoral?

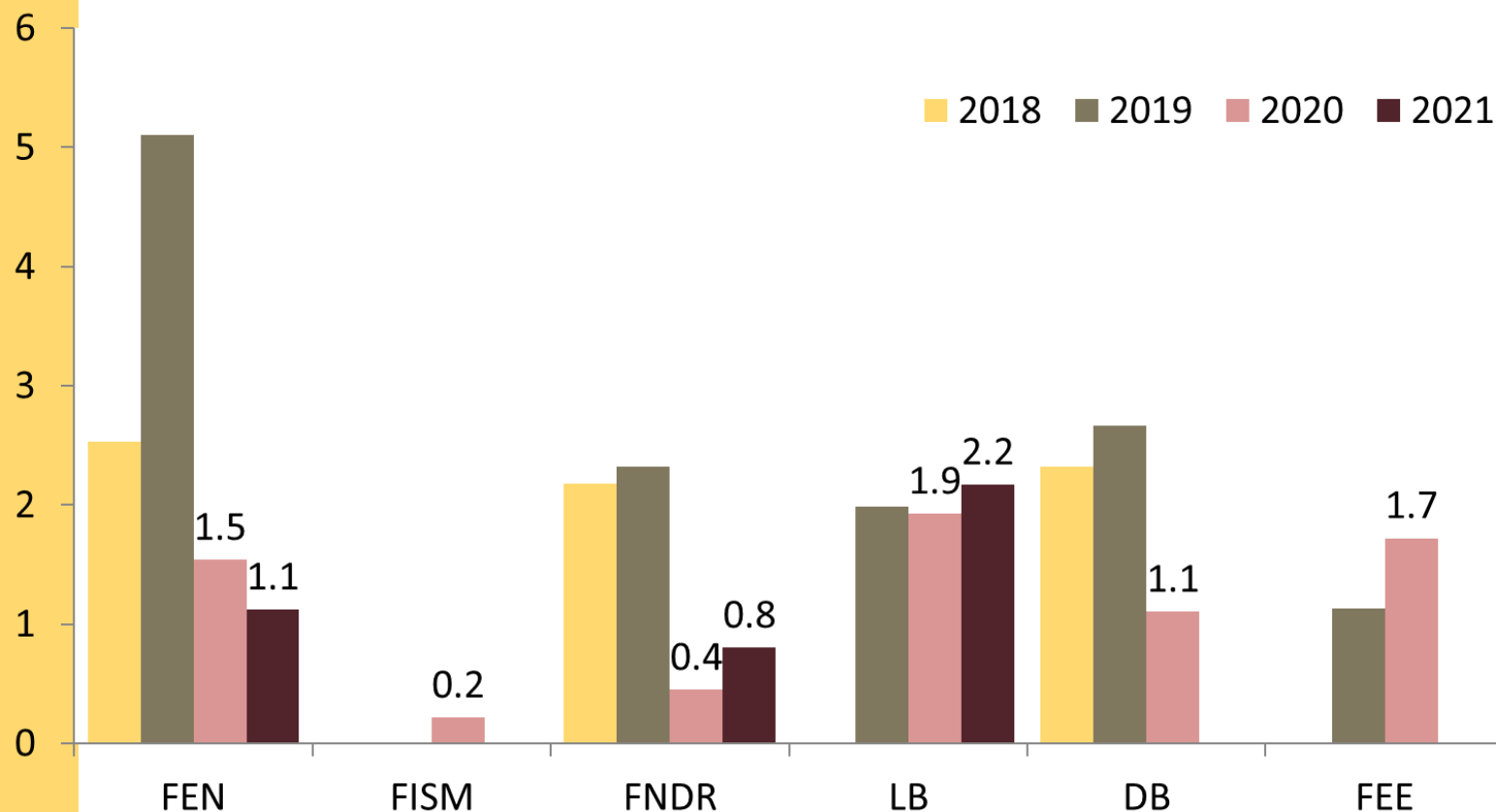
	Localitate cu primar afiliat guvernării	Localitate cu primar neafiliat guvernării
Suma/locuitor 2018	794	328
Suma/locuitor 2019	879	508
Suma/locuitor 2020	355	322

- Din 898 de primării, doar 703 au primit finanțare în 2018 și 855 în 2019
- În 2020 deja toate primăriile au beneficiat de alocații
- Cele mai mari alocări au fost către primarii afiliați guvernării
- Ținta a fost electoratul care ar fi putut reconsidera opțiunile de vot
- Cel mai elocvent indice – suma medie pe cap de locuitor
- Valoarea de 2,3 în anul 2018, 2,6 în anul 2019 și 1,1 în 2020

Indicele agregat al clientelismului politic

Indicii clientelismului politic specifici fiecărui fond

- Cea mai mare valoare s-a atestat în cazul transferurilor de la LB
- În cazul FEN Nivelul de clientelism a scăzut semnificativ
- Odată cu eliminarea programului „Drumuri Bune” practic nu mai poate fi posibilă apariția clientelismului politic

Vă mulțumim pentru atenție!

Expert-Grup

+373 22 929 994

str. A. Bernardazzi 45
MD-2012, Chișinău
Republica Moldova

info@expert-grup.org

Institutul pentru
Politici și Reforme
Europene

IPRE

+373 22 788 978

+373 22 788 986

+373 22 788 989

str. București 90, of. 20
MD-2001, Chișinău
Republica Moldova

info@expert-grup.org